

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора педагогічних наук,
професора Гнізділової Олени Анатоліївни
на дисертаційну роботу Дичківської Ілони Миколаївни
«Теоретико-методологічні засади підготовки майбутніх вихователів
дошкільних закладів до інноваційної педагогічної діяльності»
на здобуття наукового ступеня
доктора педагогічних наук
зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Актуальність теми дисертації

Актуальність та доцільність проблеми дослідження, обраної І.М. Дичківською, не викликає сумнівів з багатьох міркувань. Перш за все, входження України у європейський освітній простір актуалізує проблему підвищення якості та конкурентоспроможності освіти відповідно до вимог інноваційного сталого розвитку суспільства. Це у свою чергу формує соціальне замовлення на нові підходи в системі освіти, нестандартне мислення, нове ставлення педагога до своєї професійної діяльності, результатом якої має бути виховання людини з актуальними знаннями, критичністю мислення, творчою ініціативою, високим адаптаційним потенціалом. За таких умов інноваційна педагогічна діяльність стає невід'ємним чинником розвитку професійного становлення кожного вихователя. Саме тому для дошкільної освіти пріоритетом повинна стати така підготовка фахівця, що базується на формуванні у нього нових світоглядних позицій, ціннісних орієнтацій, творчих здібностей, професійної гнучкості, готовності до педагогічних інновацій. У зв'язку з цим, вагомого значення набуває підготовка майбутніх вихователів дошкільних закладів до інноваційної професійної діяльності.

Таким чином, важливість розв'язання наукового завдання щодо теоретичного обґрунтування, розробки й експериментальної перевірки ефективності науково-методичної системи підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до інноваційної педагогічної діяльності, недостатня теоретична і науково-методична розробленість теми дослідження, необхідність вирішення суперечностей, які помітні в процесі підготовки майбутніх педагогів дошкільного профілю, підтверджують актуальність теми дослідження Дичківської Ілони Миколаївни «Теоретико-методологічні засади підготовки майбутніх вихователів дошкільних закладів до інноваційної педагогічної діяльності».

Вагомість дослідження підкреслюється ще й тим, що дисертацію виконано у відповідності з планом науково-дослідної роботи кафедри педагогіки і психології (дошкільної та корекційної) імені проф. Т.І. Поніманської Рівненського державного гуманітарного університету – «Гуманізація освітнього процесу дошкільних навчальних закладів в контексті інноваційної діяльності»

(РК № 0117U000191) та узгоджено Міжвідомчою радою з координації наукових досліджень з педагогічних і психологічних наук в Україні (протокол № 5 від 27.05.2003 р.).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Проведений аналіз дисертації І.М. Дичківської дає підстави розглядати її як завершений та цілісний доробок з проблеми, важливої для вітчизняної педагогічної науки та освітянської практики. У зв'язку з актуальністю обраної проблеми, а також відповідно до об'єкта і предмета дослідження досить коректно сформульована мета дисертаційної роботи, яка полягає в теоретичному обґрунтуванні, розробленні науково-методичної системи підготовки майбутніх вихователів дошкільних закладів до інноваційної педагогічної діяльності та експериментальній перевірці її ефективності. Поставлена мета узгоджується з іншими елементами концептуального апарату, які сформульовані чітко, коректно, логічно, адекватно до змісту дисертації.

Провідна ідея дослідження обраної проблеми, як зазначає дисертантка, базується на положенні про те, що цілеспрямований, спеціально організований, керований і вимірюваний процес формування готовності майбутніх вихователів дошкільних закладів до інноваційної педагогічної діяльності є показником ефективності підготовки фахівців дошкільної освіти, основою для їх самореалізації і самоактуалізації, прояву творчості й індивідуальності в освітньому процесі, передумовою успішної професійної діяльності у сфері проектування і реалізації освітніх інновацій.

Значущість репрезентованої роботи підсилюється: чітким визначенням наукового апарату дослідження, його логічним співвідношенням із сформульованими висновками; широкою джерельною базою; вибором методологічного інструментарію (системний, синергетичний, компетентнісний, аксіологічний, особистісно-діяльнісний, акмеологічний підходи) і методів дослідження (загальнонаукових, емпіричних методів і методів математичної статистики): аналіз, порівняння, систематизація, моделювання, спостереження, анкетування, тестування, бесіди, інтерв'ювання, педагогічний експеримент, метод описових статистик, t-критерій Стьюдента і критерій Фішера, що забезпечують достовірність отриманих результатів. Справляє позитивне враження доцільне використання як загальнонаукових, так й конкретно-наукових методів дослідження.

Зміст роботи та аналіз основних положень дисертації підтверджує досягнення мети і вирішення завдань дослідження. Пропозиціям, розробкам та висновкам, які представлені в дисертації властива повнота, логічність викладу, достатній рівень обґрунтованості й достовірності.

Наукова новизна одержаних результатів

Не викликає заперечень наукова новизна проведеного І.М. Дичківською дослідження, результатом якого стали:

- **на рівні перетворення** – характеристика теоретичних і методологічних засад підготовки майбутніх вихователів дошкільних закладів до інноваційної педагогічної діяльності (концептуальні положення, ідеї, наукові підходи, які визначають мету, завдання, зміст, методи, засоби, форми, технології вказаного процесу); визначення провідної дефініції дослідження – «готовність майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до інноваційної педагогічної діяльності». Обґрунтування й експериментальна перевірка науково-методичної системи підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до інноваційної педагогічної діяльності, яка передбачає єдність теоретико-практичного (когнітивно-креативний і операційно-діяльнісний компоненти) та психологічного (ціннісно-мотиваційний і рефлексивний компоненти) блоків формування такої готовності. Розробка моделі реалізації науково-методичної системи підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до інноваційної педагогічної діяльності;
- **на рівні конкретизації** – уточнено суть основних дефініцій досліджуваної проблеми, підходи науковців щодо визначення феномена «інноваційна педагогічна діяльність»; закономірності й принципи підготовки майбутніх вихователів до професійної діяльності в закладах дошкільної освіти, зокрема інноваційної (долання перешкод, креативного мислення, соціального партнерства, компетентісної спрямованості); сучасні вектори виховання дитини (профілактика ризиків надмірної комп'ютеризації, включення в міжкультурний простір інформації, залучення до спілкування з однолітками); критерії (мотиваційний, когнітивно-діяльнісний, психолого-рефлексивний), показники і рівні сформованості готовності майбутніх вихователів дошкільних закладів до інноваційної педагогічної діяльності;
- **на рівні доповнення** – подальшого розвитку набули вимоги до вихователів дошкільних закладів у контексті реалізації інновацій у дошкільній освіті, представлені в площині трьох підходів: особистісного, діяльнісного, компетентісного; зміст, форми, методи формування готовності майбутніх вихователів дошкільних закладів до інноваційної педагогічної діяльності в умовах внутрішнього (заклад вищої педагогічної освіти) і зовнішнього (заклади дошкільної освіти, батьківські колективи, заклади післядипломної педагогічної освіти, громадські організації, що надають освітні послуги) середовища; сучасні тенденції підготовки майбутніх вихователів дошкільних закладів до інноваційної педагогічної діяльності в зарубіжній теорії і практиці.

Практичне значення одержаних результатів

Ми вбачаємо практичне значення дослідження передусім в експериментальній перевірці обґрунтованої науково-методичної системи підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до інноваційної педагогічної діяльності, що дозволяє рекомендувати її до впровадження в освітній процес закладів вищої педагогічної освіти, що здійснюють професійно-

педагогічну підготовку майбутніх фахівців дошкільної освіти, для формування їхньої готовності до реалізації освітніх інновацій.

Уведення до програми підготовки майбутніх вихователів дошкільних закладів нормативної дисципліни «Інноваційні педагогічні технології у дошкільній освіті» змістовно збагатило професійну складову підготовки сучасних бакалаврів дошкільного профілю, а підготовлені у процесі дослідження навчальна програма «Інноваційні педагогічні технології» з грифом МОН України, монографія «Підготовка майбутніх вихователів дошкільних закладів до інноваційної педагогічної діяльності: теорія і методика», підручники «Інноваційні педагогічні технології» і навчально-методичні посібники «Основи педагогічної інноватики», «Інноваційні педагогічні технології. Практикум» виступили дієвою складовою науково-методичного комплексу названої дисципліни.

Результати дослідження належним чином апробовані й впроваджені в освітянську практику. Зокрема, основні положення і результати дисертаційної роботи доповідались і обговорювались на 25 міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях різного рівня. Впровадженням охоплено декілька регіонів України, про що свідчать 6 актів з закладів вищої педагогічної освіти (Рівненського державного гуманітарного університету (довідка №109 від 15.06.2017 р.), Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди (довідка №01/10-144 від 13.02.2018 р.), Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім.Тараса Шевченка (довідка № 05-16/70 від 16.11.2016 р.), Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д.Ушинського (довідка № 3111/25 від 28.12.2016 р.), Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (довідка № 06/54 від 15.12.2016 р.), Житомирського державного університету імені Івана Франка (довідка №512 від 23.12.2016 р.)) та 3 довідки із закладів дошкільної освіти. Є гарні перспективи для подальшого поширення отриманих результатів дослідження в освітянській практиці України.

Оцінка змісту та завершеності дисертації

Структура дисертаційної роботи науково виважена й логічно побудована, складається зі вступу, п'яти розділів, висновків до них, загальних висновків, списку використаних джерел до розділів (762 найменування, із них – 39 іноземними мовами), 15 додатків на 51 сторінці. Загальний обсяг дисертації – 553 сторінки, із них основного тексту 418 сторінок. Робота містить 23 таблиці і 16 рисунків. Загальний обсяг дисертації – 459 сторінок, основний текст становить 408 сторінок.

Перейдемо до аналізу основної частини дисертації, усі розділи якої взаємопов'язані та висвітлюють послідовність вирішення поставлених завдань.

У вступі дослідницею кваліфіковано обґрунтовано актуальність теми дослідження, її простежено зв'язок з важливими науковими дослідженнями та соціальними потребами суспільства, визначено об'єкт, предмет, мету,

завдання, гіпотезу дослідження, розкрито наукову новизну і практичне значення отриманих результатів, презентовано методологічні характеристики дисертації, схарактеризовано систему використаних у роботі дослідницьких методів, наведено дані про апробацію, упровадження авторського доробку, публікації, структуру та обсяг дисертації, що дозволяє охарактеризувати науково-понятійний апарат як продуманий і обґрунтований.

У першому розділі **«Методологічні концепти підготовки вихователів дошкільних закладів до інноваційної педагогічної діяльності»** окреслено інноваційні тенденції розвитку освіти в загальноосвітньому й національному вимірах; із позицій системності та комплексності проаналізовано філософські, соціологічні, культурологічні, педагогічні, психологічні теорії й концепції, які за ступенем узагальнення представлено науковими підходами до розв'язання проблеми підготовки вихователів дошкільних закладів до інноваційної педагогічної діяльності. У процесі наукового пошуку авторка розкриває значущість і виправданість застосування низки методологічних підходів (системний, синергетичний, особистісно-діяльнісний, компетентнісний, аксіологічний, акмеологічний), що уможливило різнобічний аналіз проблеми дослідження і синтез його результатів.

У другому розділі **«Теоретичні засади інноваційної педагогічної діяльності»** розкрито суть основних дефініцій досліджуваної проблеми («нове», «нововведення», «інновація», «новизна», «інноваційний освітній процес», «інноваційна педагогічна діяльність»). З поданого автором обґрунтування та остаточного визначення базового понятійного конструкту очевидно, що «інноваційна педагогічна діяльність» – сукупність різних за цілями та характером видів робіт, що відповідають основним етапам розвитку інноваційних процесів і спрямовані на створення і внесення педагогом змін до власної системи роботи. Позитивно відзначаємо схарактеризовані в дисертації функції інноваційної педагогічної діяльності (гностична, проектувальна, конструктивна, комунікативна, організаторська), внутрішні й зовнішні чинники, які сприяють залученню педагога до інноваційної діяльності.

Запропоновано авторське тлумачення поняття «готовність майбутніх вихователів дошкільних закладів до інноваційної педагогічної діяльності» як особливого особистісного стану, що передбачає наявність у майбутніх вихователів ЗДО мотиваційно-ціннісного ставлення до інноваційної діяльності, здатності до творчості і рефлексії й виявляється в умінні оперативно реагувати на динаміку соціально-економічних процесів, створювати нові освітні програми, застосовувати сучасні педагогічні технології і проектні методики, забезпечувати варіативність освітньо-виховного процесу, урахуваючи зміст і види інновацій, індивідуальність дитини і запити сім'ї, цільове призначення дошкільних закладів і його матеріальні ресурси.

У третьому розділі **«Інноваційна педагогічна діяльність в умовах дошкільної освіти»** виявлено особливості й провідні напрями реалізації інноваційної педагогічної діяльності у традиційних дошкільних закладах і ЗДО нового типу; визначено і схарактеризовано комплекс вимог до вихователів дошкільних закладів у контексті реалізації інновацій у дошкільній освіті в

площині трьох підходів: особистісного, діяльнісного та компетентнісного; виявлено сучасні тенденції підготовки майбутніх вихователів дошкільних закладів до інноваційної педагогічної діяльності в зарубіжній теорії і практиці.

Здійснюючи дефінітивний аналіз автор розтлумачує сутність понять «інноваційна спрямованість», «інноваційна культура», «інноваційна компетентність», відображає специфіку формування інноваційної компетентності у вихователя ЗДО.

У четвертому розділі **«Обґрунтування науково-методичної системи підготовки майбутніх вихователів дошкільних закладів до інноваційної педагогічної діяльності»** заслуговує на схвалення обґрунтування цілісної, багатокомпонентної науково-методичної системи підготовки майбутніх вихователів дошкільних закладів до інноваційної педагогічної діяльності та презентація її моделі, яку побудовано за чітким алгоритмом, з врахуванням принципів і завдань, що передбачають використання відповідних форм, методів, засобів, педагогічних умов, реалізація яких забезпечує досягнення очікуваного результату – сформованої готовності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до інноваційної педагогічної діяльності.

У цьому ж розділі дисертантка, на наше переконання, вдало презентувала структуру науково-методичної системи підготовки майбутніх вихователів дошкільних закладів до інноваційної педагогічної діяльності, яка охоплює теоретико-цільову, змістовно-технологічну, результативно-оцінну складові та проектувала спеціально створене середовище для формування компонентів готовності майбутніх вихователів дошкільних закладів до інноваційної педагогічної діяльності (ціннісно-мотиваційний, когнітивно-креативний, операційно-діяльнісний, рефлексивний).

Розгортання експериментальної роботи, запропоноване для розгляду в п'ятому розділі **«Експериментальна перевірка науково-методичної системи підготовки майбутніх вихователів дошкільних закладів до інноваційної педагогічної діяльності»**, характеризується чіткістю, виразністю та детальністю кожного кроку емпіричного дослідження.

На констатувальному етапі педагогічного експерименту автором визначено критерії (мотиваційний, когнітивно-діяльнісний, психолого-рефлексивний), показники до кожного з них та рівні готовності майбутніх вихователів дошкільних закладів до інноваційної педагогічної діяльності, а також здійснено діагностування початкового рівня готовності за допомогою розробленого критеріально-діагностувального комплексу з метою отримання достовірної інформації про рівень розвитку кожного структурного компонента досліджуваного явища та визначення й характеристики рівнів готовності студентів спеціальності «Дошкільна освіта» на початок формувального експерименту.

Діагностичні засоби, застосовані автором на етапі констатувального експерименту, дали можливість отримати достатній експериментальний матеріал та групувати учасників експерименту за трьома рівнями: високий (пошуково-творчий), середній (репродуктивно-конструктивний), низький (інтуїтивний).

У розділі відображено хід і детальний аналіз результатів формувального етапу педагогічного експерименту. Позитивно відзначаємо обґрунтований дисертанткою відбір змісту навчального матеріалу для підготовки майбутніх вихователів дошкільних закладів до інноваційної педагогічної діяльності. Автором збагачено зміст дисциплін навчального плану спеціальності «Дошкільна освіта» інформацією про освітні інновації та введено нові теми до робочих навчальних програм таких дисциплін: «Педагогіка загальна», «Педагогічна майстерність», «Теорія і методики фізичного виховання», «Дитяча психологія», «Теорія і технологія розвитку зв'язного мовлення дошкільників», а також запроваджено читання нової нормативної навчальної дисципліни «Інноваційні педагогічні технології у дошкільній освіті».

Дисертанткою визначено форми і методи підготовки майбутніх вихователів ЗДО до інноваційної професійної діяльності. З метою реалізації автором системи професійної підготовки бакалаврів дошкільного профілю до інноваційної діяльності дисертанткою було застосовано такі методи: проблемні питання для обговорення (наприклад: «Чому головним дидактичним засобом технології М. Зайцева є кубики?», «Доведіть, що «художнє» передує «інтелектуальному» (за Р. Штайнером)); практичні вправи (запропонувати приклади завдань-проектів як методу організації навчання у Йена-план-школах, розробити приклади словесних ігор на основі технології М. Зайцева, скласти конспект комплексного заняття за технологією розв'язання винахідницьких завдань); інтерактивні методи (ділова гра «Методична нарада з проблеми впровадження інноваційних технологій у ДЗ», «Телепрограма для батьків», «Батьківські збори», «Педагогічна карусель», «Пошукове поле» тощо), вправи «Аукціон рішень», «Аукціон проектів»; у процесі використання ігрових методів навчання – відповіді на запитання («Які процеси відбувалися у групі?», «Чи було зроблено максимально можливе для досягнення результатів?», «Що вимагає покращення?»); у процесі представлення, захисту й обговорення власних інноваційних проектів у межах навчальних занять – рефлексивно-проблемний полілог; під час захисту курсових робіт – позиційну дискусію. Позитивно відзначаємо укладання студентами «Банку інноваційних технологій», що дозволило не лише узагальнити знання майбутніх вихователів про інновації в дошкільній освіті, але й створити власний методичний доробок, корисний для практичної професійної діяльності.

Результати педагогічного експерименту супроводжуються матеріалом у графічному зображенні (таблиці та рисунки), які суттєво розширюють й унаочнюють змістове поле дисертаційної роботи. Вірогідність результатів педагогічного експерименту доведена засобами математичної статистики (середнього арифметичного \bar{x} , вибіркової дисперсії σ^2 , вибіркового середньоквадратичного відхилення σ , а також t-критерій Стьюдента і критерій Фішера), що підтверджує ефективність розробленої структурно-функціональної моделі.

Загальні висновки логічно випливають зі змісту роботи, у концентрованому вигляді відображають основні результати дослідження

відповідно до його завдань. У роботі зроблені відповідні узагальнення й висновки, правильно оформлені додатки та список використаних джерел.

Повнота викладання наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації в опублікованих працях

Аналіз публікацій І.М. Дичківської засвідчив повноту висвітлення результатів та розкриття змісту дисертації, їхню відповідність (кількісну і якісну) вимогам до оприлюднення результатів докторських дисертацій. Зокрема, серед загальної кількості робіт (60 публікацій) у контексті презентації авторських ідей особливо вирізняються: 3 монографії (дві з яких одноосібні), 2 підручники (з грифом МОН України), 5 навчально-методичних посібників (з них 3 одноосібних), 1 навчальна програма з грифом МОН України, 26 статей у провідних фахових виданнях України, 8 – у зарубіжних періодичних виданнях, 11 – у збірниках матеріалів і тез доповідей на науково-практичних конференціях, семінарах, форумах, 4 – в інших виданнях. Таке представлення результатів наукової роботи є достатнім.

Практики та рекомендації щодо їх можливого використання

Дисертаційне дослідження не вичерпує всіх аспектів проблеми підготовки майбутніх вихователів дошкільних закладів до інноваційної педагогічної діяльності. Як зазначає автор, подальшого наукового пошуку потребують такі перспективні напрями: вивчення потенційних можливостей неформальної та інформальної освіти в забезпеченні підготовки майбутніх вихователів дошкільних закладів до інноваційної педагогічної діяльності, розроблення ціннісних засад інноваційної педагогічної діяльності майбутніх вихователів дошкільних закладів у контексті євроінтеграційних процесів у сучасному освітньому просторі.

Розроблена авторська модель підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до інноваційної професійної діяльності може бути використана при розробці відповідних моделей для інших спеціальностей.

Відповідність змісту автореферату основним положенням дисертації

Ознайомлення з текстом автореферату дисертації дає підстави стверджувати, що за структурою, змістом та оформленням він відповідає вимогам, що ставляться МОН України. Наголосимо, що зміст автореферату та основні положення дисертації є ідентичними.

Дискусійні положення та зауваження

Позитивно оцінюючи здобутки дисертантки, вважаємо за необхідне зазначити наступні дискусійні положення та зауваження до поданого наукового дослідження:

1. Заслуговує на схвалення висвітлення у підрозділі 1.1 дисертації тенденцій інноваційного розвитку освіти в загальноосвітньому й національному вимірі. Однак, характеристика сучасних тенденцій розвитку дошкільної освіти у контексті євроінтеграційних процесів дала б змогу конкретизувати проблемне поле, тобто визначити чинники, які стимулювали зміну підходів до професійної підготовки майбутніх вихователів дошкільних закладів в Україні.
2. У першому розділі дисертантка здійснює достатньо глибокий аналіз методологічних засад підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до інноваційної діяльності. На наш погляд, висвітлення специфіки застосування компетентнісного підходу в підрозділі 1.2 дисертації потребує глибшої наукової аргументації. Вважаємо, що необхідно було б звернутися до Стандарту підготовки здобувачів першого рівня вищої освіти зі спеціальності 012 «Дошкільна освіта» (проект, розміщений на сайті МОН України для громадського обговорення, 2017), виокремивши загальні та спеціальні компетентності, які повинні стати засадничими основами професійної підготовки бакалаврів дошкільного профілю до інноваційної педагогічної діяльності.
3. У 3 розділі підрозділ «Особливості інноваційної педагогічної діяльності в системі дошкільної освіти» варто було б посилити аналізом парціальних програм розвитку, виховання і навчання дітей дошкільного віку, рекомендованих МОН України для використання в закладах дошкільної освіти («Україна – моя Батьківщина», «Веселкова музикотерапія», «Скарбниця моралі», «Про себе треба знати, про себе треба дбати», «Казкова фізкультура», «Грайлик» тощо). Оскільки їх запровадження забезпечує реалізацію принципу варіативності в сучасній системі дошкільної освіти та є джерелом її інноваційного розвитку.
4. Позитивно оцінюючи напрацювання авторки щодо ознайомлення студентів з ретроінноваціями («Йена-план-школа» П. Петерсена, «Школа успіху й радості» С.Френе, «Школа для життя, через життя» Ж.-О. Декролі, «Школа діалогу культур» В. Біблера тощо) у процесі опанування навчальної дисципліни «Інноваційні педагогічні технології у дошкільній освіті», висловлюємо побажання про доцільність доповнення їх переліку такими інноваційними технологіями дошкільної освіти як, логічні блоки Золтана Дьєниша, палички Джорджа Кюїзенера, розвиваючі ігри М. Воскобовича, картки В. Проппа, коректурні таблиці Н.В. Гавриш, хатха-йога, степ-аеробіка, су-джок терапія, спелеотерапія, фітбол-гімнастика тощо.
5. На нашу думку, доцільно було б у процесі висвітлення змісту проведеної роботи на початку кожного з розділів викласти короткий зміст розділу.

Означені зауваження не зменшують наукової цінності дисертаційної роботи Дичківської Ілони Миколаївни і можуть бути використані автором як настанови у подальших дослідженнях і науково-педагогічній діяльності.

Загальні висновки і оцінка дисертації

Дисертаційна робота «Теоретико-методологічні засади підготовки майбутніх вихователів дошкільних закладів до інноваційної професійної діяльності» є завершеним, цілісним, самостійним дослідженням, яке повністю відповідає вимогам «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567 до докторських дисертацій, а її автор Дичківська Ілона Миколаївна заслуговує присудження наукового ступеня доктора педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

**Офіційний опонент –
доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри дошкільної освіти
Полтавського національного
педагогічного університету
імені В.Г. Короленка**

Гнізділова

О.А. Гнізділова

